O‘ZBEK TILINI O‘QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA LINGVOMADANIY YONDASHUVLAR

Buranova Shoxista Menglibaevna,
Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti
O‘zbek tili kafedrasi, p.f.n., dotsenti

Avezimbetova Sevara Rustam qizi,
Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti,
O‘zbek tili kafedrasi 1-kurs doktaranti

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.20131057

Annotatsiya. *Ushbu maqolada o‘zbek tilini o‘qitishda qo‘llaniladigan zamonaviy pedagogik texnologiyalar (multimedia, CALL, VR va AR, sun’iy intellekt, gamifikatsiya, M-learning) va lingvomadaniy yondashuv o‘zaro birlashtirib tahlil qilingan. Shu bilan birga, o‘zbek va qoraqalpoq tillarini qiyosiy asosda o‘qitishning lingvistik, psixolingvistik va lingvodidaktik asoslari ilmiy jihatdan yoritilgan. Qardosh tillar o‘rtasidagi fonetik, leksik va grammatik o‘xshashlik hamda farqlar milliy-madaniy omillar bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *pedagogik texnologiya, multimedia, CALL, VR va AR, lingvomadaniy xususiyat, qiyosiy tahlil, turkiy tillar, interferensiya, lingvodidaktika, gamifikatsiya, sun’iy intellekt.*

Аннотация. *В данной статье проанализировано интегрированное применение современных педагогических технологий (мультимедиа, CALL, VR и AR, искусственный интеллект, геймификация, мобильное обучение) и лингвокультурологического подхода в обучении узбекскому языку. Наряду с этим научно обоснованы лингвистические, психолингвистические и лингводидактические основы сравнительного обучения узбекскому и каракалпакскому языкам. Фонетические, лексические и грамматические сходства и различия между родственными языками рассмотрены в связи с национально-культурными факторами.*

Ключевые слова: *педагогические технологии, мультимедиа, CALL, VR и AR, лингвокультурологические особенности, сравнительный анализ, тюркские языки, интерференция, лингводидактика, геймификация, искусственный интеллект.*

Abstract. *This article analyzes the integrated use of modern pedagogical technologies (multimedia, CALL, VR and AR, artificial intelligence, gamification, and mobile learning) together with a linguocultural approach in teaching the Uzbek language. It also scientifically examines the linguistic, psycholinguistic, and linguodidactic foundations of teaching Uzbek and Karakalpak languages on a comparative basis. The phonetic, lexical, and grammatical similarities and differences between these related languages are considered in connection with national and cultural factors.*

Keywords: *pedagogical technologies, multimedia, CALL, VR and AR, linguocultural features, comparative analysis, Turkic languages, interference, linguodidactics, gamification, artificial intelligence.*

Kirish. Bugungi globallashuv va texnologiyalashish jarayonida til o‘qitish metodikasi tez sur’atlar bilan rivojlanib bormoqda. Pedagogik texnologiyalarning ta’lim sohasiga kirib kelishi o‘qitishni an’anaviy, o‘qituvchiga yo‘naltirilgan tizimdan

interfaol, o‘quvchiga yo‘naltirilgan yondashuvlarga o‘tishga turtki bo‘ldi. Aynan shu o‘zgarishlar o‘zbek tilini o‘qitish metodikasiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatdi.

O‘zbek tili O‘zbekistonda 33 milliondan ortiq kishi uchun lingua franka bo‘lib xizmat qiladi. Uning ahamiyatini inobatga olgan holda, turli kontekstlarda o‘zbek tilini o‘qitish va o‘rganishni kuchaytirish bo‘yicha katta ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, Qoraqalpog‘iston Respublikasi kabi ko‘p millatli hududlarda o‘zbek tili (davlat tili)ni o‘qitishda mahalliy qardosh tillar – birinchi navbatda qoraqalpoq tili – bilan lingvomadaniy munosabatlarni hisobga olish zaruriyati kuchaymoqda.

Adabiyotlar tahlili. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek tilini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash masalasi N. Shayxislamov va boshqa tadqiqotchilar ishlarida keng yoritilgan bo‘lib, interfaol metodlar ta’lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida baholanadi. Shuningdek, A.M. Shofqorov va hamkorlar tomonidan kompyuter texnologiyalarining til o‘qitishdagi o‘rni tahlil qilinib, CALL tizimlarining amaliy ahamiyati asoslab berilgan. E. Khodjaniyazov va boshqalarning tadqiqotlarida esa o‘zbek tilining hududiy va madaniy xususiyatlari, xususan, Qoraqalpog‘iston mintaqasidagi lingvomadaniy jihatlar chuqur o‘rganilgan. Mazkur ilmiy manbalar ushbu maqolaning nazariy asosini boyitib, pedagogik texnologiyalar va lingvomadaniy yondashuvni integratsiyalash zaruratini tasdiqlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi. Pedagogik texnologiyalar bilan lingvomadaniy yondashuvni birgalikda qo‘llash o‘zbek tilini o‘qitish samaradorligini yanada oshiradi. Multimedia vositalari orqali o‘zbek va qoraqalpoq madaniyatini aks ettiruvchi video va audio materiallar tayyorlanishi, ular dars jarayonida qo‘llanilishi, o‘quvchilarda madaniy kompetentsiyani rivojlantirish bilan bir vaqtda til ko‘nikmalarini ham shakllantirishga xizmat qiladi.

Tahlillar va natijalar. O‘zbek va qoraqalpoq tillari turkiy tillar oilasiga mansub bo‘lib, ular orasida fonetik, leksik va grammatik yaqinlik katta. Biroq har ikki xalqning o‘ziga xos madaniy-ma’naviy xususiyatlari mavjud. Shuning uchun ushbu maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish va lingvomadaniy yondashuvə birgalikda – yaxlit metodologik tizim sifatida – ko‘rib chiqiladi.

Ilgari o‘zbek tilini o‘qitish asosan o‘qituvchiga qaratilgan bo‘lib, o‘qituvchi bilimning yagona manbai, o‘quvchilar esa passiv qabul qiluvchi bo‘lgan. Biroq pedagogik texnologiyalarning paydo bo‘lishi bilan o‘zbek tilini o‘qitish interfaol va o‘quvchiga yo‘naltirilgan yondashuvlarga o‘tdi. Bu o‘zgarish o‘quvchini dars jarayonining faol sub’ektiga aylantirdi, mustaqil fikrlash va ijodiy izlanish ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini berdi. Pedagogik texnologiyalar, shuningdek, ta’lim texnologiyalari sifatida ham tanilgan, o‘qitish va bilimlarni uzatishni

osonlashtiradigan vositalar yoki tizimlardir. Til o‘qitishda, jumladan, o‘zbek tilini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ayniqsa samarali ekanligi ko‘plab tajriba va ilmiy tadqiqotlar bilan isbotlangan. O‘zbek tilini o‘qitishda qo‘llaniladigan eng muhim pedagogik texnologiyalardan biri bu onlayn o‘quv platformalaridan foydalanishdir. Onlayn o‘quv platformalari talabalarga turli xil o‘quv resurslaridan – videolar, audiolar va interaktiv mashqlardan foydalanish imkoniyatini beradi. Bu esa o‘zbek tilini o‘qitish va o‘rganishni yanada interaktiv va qiziqarli qiladi. Ijtimoiy tarmoqlar ko‘plab yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan va shuning uchun o‘zbek tilini o‘rgatishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish talabalarning faolligi va motivatsiyasini oshirishi mumkin. Facebook va Instagram kabi ijtimoiy media platformalaridan o‘quv resurslarini almashish, muhokamalarni osonlashtirish va o‘quvchilar o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish maqsadida foydalanish mumkin. Smartfon va planshetlar kabi mobil qurilmalar ham o‘zbek tilini o‘rgatish va o‘rganishga katta hissa qo‘shdi. Mobil qurilmalardan foydalanish o‘quvchilarga qayerda bo‘lishidan qat'i nazar, o‘zlariga qulay vaqtda o‘quv resurslaridan foydalanish imkonini beradi. «O‘zbek tili repetitori» va «O‘zbek tili qo‘llanmasi» kabi maxsus mobil ilovalar o‘quvchilarga lug‘at mashqlari va grammatika qoidalari kabi turli o‘quv resurslaridan foydalanish imkonini beradi.

O‘zbek tilini o‘qitishda asosiy pedagogik texnologiyalardan biri multimedia vositalaridan foydalanish hisoblanadi. Multimedia texnologiyalari tasvir, matn va tovush birikmasidan iborat. Multimedia vositalaridan foydalanish til o‘rgatish jarayonini yanada dinamik va interaktiv qiladi, talabalarga tilni turli sezgilar orqali o‘rganish imkoniyatini beradi. Masalan, til o‘qituvchisi o‘zbek tilida so‘zlashuvchilarning ma’lum bir mavzu bo‘yicha suhbati haqida video yaratishi mumkin, bunda talabalar o‘qishi va tushunishi uchun subtitrlar taqdim etiladi. Bu turdagi multimedia texnologiyasi o‘quvchiga tabiiy tildan foydalanishni kuzatish va tinglash imkonini beradi hamda ular uchun til tuzilishi va talaffuzini o‘rganish uchun mustahkam zamin yaratadi.

O‘zbek tilini o‘qitishning yana bir muhim pedagogik texnologiyasi – Kompyuter yordamida til o‘rganish (CALL) tizimidir. CALL o‘quvchilarga til o‘rganish uchun kompyuterlar va onlayn dasturlar bilan o‘zaro aloqa qilish imkonini beruvchi texnologiya turidir. CALL-da qo‘llaniladigan dasturiy ta’minot dasturlari va ilovalar vizual, interaktiv va dinamik o‘rganish tajribasini ta’minlaydigan multimediani o‘z ichiga oladi. CALL dasturlari talabalarning o‘rganish tajribasini oshiruvchi va ularning til ko‘nikmalarini rivojlantiruvchi onlayn viktorinalar, o‘yinlar va boshqa interaktiv vositalarni o‘z ichiga olishi mumkin. O‘zbek tilini o‘qitishda CALL talabalarga tilni o‘z tezligida va o‘z uylarida turib o‘rganish imkoniyatini taqdim

etishi mumkin. O‘zbek tilini o‘qitishga katta hissa qo‘shgan yana bir pedagogik texnologiya – virtual va kengaytirilgan reallikdan (VR va AR) foydalanishdir. Virtual haqiqat o‘quvchilarga turli kontekst va vaziyatlarga kirib borish imkonini beradi, bu esa yanada chuqurroq va qiziqarli o‘rganish tajribasini taqdim etadi. Virtual haqiqatdan foydalanish, ayniqsa, talabalarga turli madaniy amaliyot va me'yorlarni o‘rgatishda hamda ularning o‘zbek madaniyatini tushunishi va qadrlashini oshirishda foydali bo‘ldi. AR texnologiyasi foydalanuvchining jismoniy muhitida raqamli ob’ektlarni qoplash uchun kameralardan foydalanadi. VR va AR texnologiyasidan foydalanish real hayotiy vaziyatlarni sinfga olib kirishi, o‘quvchilarning o‘zbek tilini real muhitda o‘rganishi uchun imkoniyatlar yaratishi mumkin. Masalan, til o‘qituvchisi AR dasturidan o‘zbek tilidagi belgilar va matnlarni o‘quvchi muhitiga joylashtirish uchun foydalanishi mumkin, bu ularga tilni yanada samarali o‘rganish va tushunish imkonini beradi. Sun’iy intellekt va mashina o‘rganishdan foydalanish ham o‘zbek tilini o‘qitish va o‘rganishga katta hissa qo‘shdi. Sun’iy intellektdan talabalarga zudlik bilan fikr-mulohaza va yordam berish, ularning o‘rganish samaradorligini oshirish uchun foydalanish mumkin. Mashina o‘rganish algoritmlari o‘quv tajribasini shaxsiylashtirish va talabalarning o‘rganish afzalliklari va ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda maqsadli o‘quv resurslarini taqdim etish uchun ishlatilishi mumkin. Gamifikatsiya – o‘quvchilarning faolligi va motivatsiyasini oshirish uchun o‘yin mexanikasini o‘quv jarayoniga kiritish jarayonidir. O‘yin usullaridan foydalanish til o‘rgatishni yanada qiziqarli qiladi. Til o‘qituvchilari o‘quvchilarning o‘zbek tilini tushunish va nutq qobiliyatini rivojlantirishga yordam berish uchun turli xil o‘yinlashtirilgan til o‘rganish vositalari yoki ilovalarini yaratishi mumkin. O‘quvchilar o‘zlarining tushunish va xotira qobiliyatlarini sinovdan o‘tkazuvchi til o‘yinlarini o‘ynashlari mumkin, natijada tilni bilish darajasi yaxshilanadi. Muhim pedagogik texnologiyalardan biri bu mobil ta’lim yoki M-learning bo‘lib, u smartfon va planshetlar kabi mobil qurilmalardan foydalanishni o‘z ichiga oladi. M-learning o‘quvchilarga o‘zlarining til ko‘nikmalarini oshirish uchun mo‘ljallangan qiziqarli va interaktiv ilovalar va dasturlarga kirishlari imkonini beradi. M-learning o‘quvchilar uchun til o‘rgatishni yanada qulayroq qiladi, chunki ular o‘quv materiallariga yo‘l-yo‘lakay kirishlari mumkin va shu tariqa ular an’anaviy sinfda bo‘lmaganlarida ham til bilish darajasini oshiradilar.

Bugungi globallashuv jarayonida tillararo munosabatlar va lingvomadaniy aloqalar til va limning rivojlanishida alohida ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, Qoraqalpog‘iston Respublikasida yashovchi o‘quvchilar uchun o‘zbek tilini o‘qitish jarayonida ikki til – o‘zbek va qoraqalpoq tillarining lingvomadaniy xususiyatlarini qiyoslab o‘rgatish muhim ilmiy-metodik yo‘nalish hisoblanadi.

O‘zbek va qoraqalpoq tillari turkiy tillar oilasiga mansub bo‘lib, ular orasida o‘xshashliklar ko‘p. Har ikki til agglyutinativ tuzilishga ega, morfologik qurilish va sintaktik modellar jihatidan nihoyatda yaqin. Ta’lim rus, tojik tilida olib boriladigan maktablarda o‘quvchilarning o‘zbek tilini tushunishi bilan qoraqalpoq, qozoq yoki turkman o‘quvchisining o‘zbek tilini bilishini tenglashtirib bo‘lmaydi. Chunki, qoraqalpoq, turkman, qirg‘iz, qozoq, tatar tillarining leksik qatlami, gap qurilishi o‘zbek tiliga nihoyatda yaqin. Buning yaqqol misoli sifatida quyidagilarni keltirish mumkin: qoraqalpoqcha paxta, terim, qozi, buwday singari so‘zlarni o‘zbek bolasi ham shunday ataydi. «Paxta yig‘im-terimi boshlandi» yoki «Biz maktab kutubxonasiga a’zo bo‘ldik» singari gaplarni qoraqalpoq o‘quvchisi ham «Paxta jıyım-terimi baslandı» va «Biz mektep kitapxanasına ағza boldıq» tarzida ifodalaydi. Bu hol har ikki qardosh til orasidagi o‘xshashlikdan va shu bilan birga bir-biriga yaqin bo‘lgan farqlardan dalolat beradi. Til nafaqat aloqa vositasi, balki milliy tafakkur va madaniy kodni ifodalovchi tizimdir. O‘zbek va qoraqalpoq xalqlarida kattaga hurmat – kichikka izzat ko‘rsatish azaliy qadriyat bo‘lib, ularning qon-qoniga singib ketgan odatdir. Ushbu fazilat o‘zbek va qoraqalpoq tillarida samimiyat bilan «Assalomu alaykum» // «Assalawma áleykum» deb yuzlanishda o‘z ifodasini topadi. Shu jumlaning o‘zi bu ikki qardosh millat qadriyatlari, an’analari va udumlari deyarli bir xil ekanligidan darak beradi.

Shuningdek, mehmonlar o‘tirgan xonaga madaniyatli kishining kirib kelishi, ularga salom berishi holatini kuzatadigan bo‘lsak, u eshikdan qaddini sal eggan, qadamlarini maydalagan holda, o‘ng qo‘lini chap ko‘ksi ustiga qo‘yib, boshini egib, yengilgina ta’zim bilan salomlashadi. Qoraqalpoq xalqida ham har qanday madaniyatli kishi o‘zini xuddi shunday tutadi. Bu holat o‘zbek va qoraqalpoq xalqlari mentalitetidagi verbal va noverbal ifodalarning juda yaqinligini ko‘rsatadi.

Demak, ta’lim qoraqalpoq tilida olib boriladigan guruhlarda o‘zbek tilini o‘qitish jarayonini madaniy kontekstdan ajratib qarash mumkin emas. Bu g‘oya lingvomadaniyatshunoslik va kommunikativ yondashuv nazariyalari bilan ilmiy jihatdan asoslangan bo‘lib, qiyosiy o‘qitish uchun qulay ilmiy-metodologik asos yaratadi. Qardosh tillarni qiyosiy o‘qitishda fonetik, leksik va grammatik xususiyatlarni tahlil qilish katta amaliy ahamiyatga ega. Fonetik jihatdan o‘zbek va qoraqalpoq tillarida undosh va unli tovushlar tizimi o‘xshash, lekin ayrim tovushlar talaffuzida farqlar mavjud. Masalan, qoraqalpoq tilidagi ba’zi undoshlar o‘zbek tilida uchramaydigan tovush o‘zgarishlariga ega. Bunday farqlar interferensiyaga olib kelishi mumkin. Leksik jihatdan esa ikkala tilda umumiy turkiy asos mavjud bo‘lsada, ikkinchi qatlam so‘zlar – arab-fors va rus-internatsional so‘zlar – qabul qilinishida farqlar bor. O‘zbek tili lug‘atida keng tarqalgan ayrim so‘zlar qoraqalpoq

tilida boshqacha shaklda yoki o‘zgacha ma’noda qo‘llanishi mumkin. Grammatik jihatdan esa ikkala til agglyutinativ tuzilishga ega bo‘lib, qo‘shimchalar tizimi o‘xshash, ammo ayrim grammatik kategoriyalar, kelishik shakllari va fe'l nisbatlarida farqlar mavjud. Bu farq va o‘xshashliklarni bilish qardosh tilli guruhda o‘zbek tilini o‘qitayotgan har bir pedagogga juda muhimdir. Chunki qoraqalpoq o‘quvchisi o‘zbek tilini o‘rganishda bir tomondan qardosh til tufayli katta qulaylikka ega bo‘lsa, ikkinchi tomondan interferensiya xatolari xavfi ham mavjud. Pedagogik texnologiyalarni qiyosiy tahlil bilan birgalikda qo‘llash esa bu muammoni samarali hal qilishga yordam beradi. Masalan, o‘zbek va qoraqalpoq xalqlarining umumiy an’analari – mehmon kutish, bayramlar, milliy taomlar, urf-odatlar – video materiallar asosida darsda muhokama qilinishi, o‘quvchilarda ikki tildagi so‘z boyligini bir vaqtda kengaytiradi va madaniyatlararo tushunishni rivojlantiradi. Bunday yondashuv darsni quruq grammatik mashqlardan to‘yib qolgan o‘quvchilar uchun yangilik bo‘lib, motivatsiyani sezilarli oshiradi.

CALL tizimi asosida o‘zbek va qoraqalpoq tillarini qiyosiy o‘rgatuvchi interaktiv dasturlar yaratish ham istiqbolli yo‘nalish hisoblanadi. Bunday dasturlarda o‘quvchi bir xil ma’noni ifodalovchi so‘zlarni ikki tilda taqqoslab ko‘rishi, to‘g‘ri talaffuzni tinglab mashq qilishi va leksik-grammatik mashqlarni interfaol tarzda bajarishi mumkin. Bu esa o‘quvchi uchun qiziqarli va natijali o‘quv tajribasini yaratadi. Gamifikatsiya elementlari – masalan, o‘zbek va qoraqalpoq tilidagi so‘zlarni moslashtirish o‘yinlari, til savollari musobaqalari – qardosh tilli guruhda o‘zbek tilini o‘qitishda ayniqsa samarali kechadi. Chunki o‘quvchilar o‘z ona tilidagi bilimlaridan tayanch sifatida foydalanib, yangi til qoidalarini tezroq o‘zlashtira oladilar.

Hozirgi kunda masofaviy ta’lim (distant o‘qitish) va internet tarmog‘i orqali o‘zbek tilini o‘qitish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu qulay vosita bo‘lish bilan birga, o‘zbek va qoraqalpoq tillarini qiyosiy o‘rganuvchi o‘quvchilar uchun maxsus onlayn resurslar, elektron lug‘atlar va qiyosiy grammatika qo‘llanmalarining yaratilishini ham talab etadi. Elektron virtual kutubxonalarda ikkala tilning madaniy-adabiy namunalari bilan tanishish imkoni o‘quvchilarning lingvomadaniy kompetentsiyasini yuksaltiradi. Ta’limdagi sifat va samaradorlikning yuqori darajasiga erishish uchun qardosh tilli guruhlarda ta’lim berayotgan har bir o‘zbek tili o‘qituvchisi qardosh tillararo lingvomadaniy xususiyatlarni hisobga olishlari zarur. Chunki har bir millatning o‘ziga xos ma’naviyati, urf-odatlari, an’analari borki, ular avvalo maktab ta’limida o‘z ifodasini topishi kerak. Darsliklarda ham millat fikri, millat tafakkuri va millat mafkurasining ilg‘or namunasi aks etishi lozim. Tajriba natijalari shuni ko‘rsatadiki, qiyosiy metoddan foydalanib o‘qitilgan o‘quvchilar o‘zbek tilining leksik-grammatik birliklarini, ayniqsa o‘xshash va farqli xususiyatlarni, an’anaviy

usulda o‘qitilgan guruhlarga nisbatan tezroq va mustahkamroq o‘zlashtirgan. Shu bilan birga, madaniy kontekstni o‘quv jarayoniga kiritish o‘quvchilarning darsga qiziqishini va faolligini oshirgan.

Pedagogik texnologiyalar ham o‘zbek tilidagi o‘quv natijalarini baholashni kuchaytirish imkonini berdi. O‘quv tahlilidan foydalanish o‘quvchilarning yutuqlarini kuzatish va ularning faoliyati haqida fikr bildirish imkonini beradi. Onlayn test platformalari va avtomatlashtirilgan baholash tizimlaridan foydalanish talabalarning ish faoliyatini to‘g‘ri va samarali baholash imkonini beradi.

Shu bilan bir vaqtda, qardosh tilli guruhlarda o‘zbek tilini o‘qitishda lingvomadaniy yondashuvning ahamiyati ham katta. Umumta’lim maktablarida o‘quvchilarga o‘zbek tili (davlat tili)ni o‘qitishda o‘zbek va qoraqalpoq tillaridagi lingvomadaniy xususiyatlarni o‘zaro qiyoslab o‘rgatish nafaqat qoraqalpoq xalqining o‘tmishi, urf-odatlari, an’analari, badiiy adabiyoti namunalari bilan tanishmishlikni, balki o‘zbek xalqi, uning boy tarixiy o‘tmishi va badiiy adabiyotini ham bilish imkoniyatini beradi. Pedagogik texnologiyalar va lingvomadaniy yondashuvni birlashtirib qo‘llash zamonaviy o‘zbek tili metodikasining eng istiqbolli yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Natijada, har ikki qardosh xalqning do‘stlik rishtalari mustahkamroq bog‘lanadi; o‘quvchilar ikki tilning o‘xshashlik va farqliklarini, ular ortidagi madaniy ma’nolarni chuqurroq anglashga erishadilar. Bu esa o‘zbek tili ta’limining asosiy maqsadlaridan biri – til orqali madaniy aloqani kuchaytirish – yo‘lida muhim qadam bo‘ladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, o‘zbek tilini o‘qitish va o‘rganishni kuchaytirishda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati katta. Onlayn o‘quv platformalari, ijtimoiy tarmoqlar, mobil qurilmalar, virtual reallik, o‘yinlashtirish, shaxsiylashtirish, sun’iy intellekt va mashina o‘rganishdan foydalanish o‘zbek tilini o‘qitish va o‘rganishni yanada interaktiv, qiziqarli va samaraliroq qildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Shayxislamov, N. (2020). Ona tili darslarida interfaol usullardan foydalanish. Prospects of Development of Science and Education, 1(2), 247–249.
2. Shayxislamov, N. (2020). Ona tili fanini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish. O‘zbekistonda ilm-fan va ta’lim masalalari: muammo va yechimlar, (3), 71–73.
3. Shofqorov, A. M., Baykabilov, U. A., Bayzakov, J. A., & Shayxislamov, N. Z. O. G. L. (2020). Til o‘qitishda kompyuter texnologiyalari. Science and Education, 1(Special Issue 3).
4. Khodjaniyazov, E., Xudayarova, M. T., Yuldasheva, S. S., Buranova, S. M., & Kabulova, D. S. (2020). Historical Background of Food Names in Uzbek Dialect in Karakalpakstan Region. Journal of Critical Reviews, 7(18), 3564–3570.
5. Худаярова, М. Т., & Хасанова, А. Н. (2017). Этнопедагогические воззрения каракалпаков – важнейший источник семейного воспитания и социальной адаптации детей. In Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования (pp. 77–82).